MAGYAR TANNYELVŰ ISKOLÁK IV. ORSZÁGOS VETÉLKEDŐJE, 2009

III. Teleki Sámuel földrajzverseny

Általános természetföldrajz – IX. osztályos tanulók számára

2009. május 9

Feladatlap

Feldatlap száma	
Elért pontszám	

	Név	**Aláírás**
Javítótanár 1		
Javítótanár 2		
Zsűrielnök		

Utasítás

- *Az adatlapot nyomtatott nagybetűkkel töltsd ki!*
- *A feladatok megoldásához számológép nem használható!*
- *Atlaszt, könyvet a versenyre bevinni tilos!*
- *A feladatok megoldásához tollat/golyóstollat kell használni!*
- *Az feladatlapon javítani, átírni, radírozni, stb. nem szabad ! Az elrontott részt tedd zárójelbe!*
- *A feladatok megoldására 3 óra áll rendelkezésre!*
- *Az elérhető maximális pontszám 90.*

1. FELADAT

Olvasd el az információt és válaszolj a kérdésekre!

Egy kiránduló az 500 m magasan fekvő Csala-hegyről déli irányba indul, és eljut a 420 m magas Lisztes-tetőre. A két pont távolsága a térképen 15 cm. A Lisztes-tetőn kelet felé fordul, és tovább megy a 625 m magas Szarvas-kőnél lévő célig. Lisztes-tető és Szarvas-kő távolsága a térképen 20 cm. A térkép méretaránya 1:20 000.

a) Hány km-t tett meg a kiránduló az útja során? *A számítás menetét itt tüntesd fel!*

A megtett út..... **km**

3 pont	

b) Add meg a Csala-hegy és a Szarvas-kő légvonalbeli távolságát! *A számítás menetét itt tüntesd fel! Ha szükséges, készíts vázlatrajzot!*

Légvonalbeli távolság: ..... **km**

3 pont	

c) Mekkora a célpontnak az indulási ponthoz viszonyított (relatív) magassága? ..... m

1 pont	

d) Karikázd be a helyes megállapítást!

1. A Csala-hegynek az a lejtője a meredekebb, amelyen sűrűbben futnak a szintvonalak.
2. A Csala-hegynek az a lejtője a meredekebb, amelyen ritkábban futnak a szintvonalak.

1 pont	

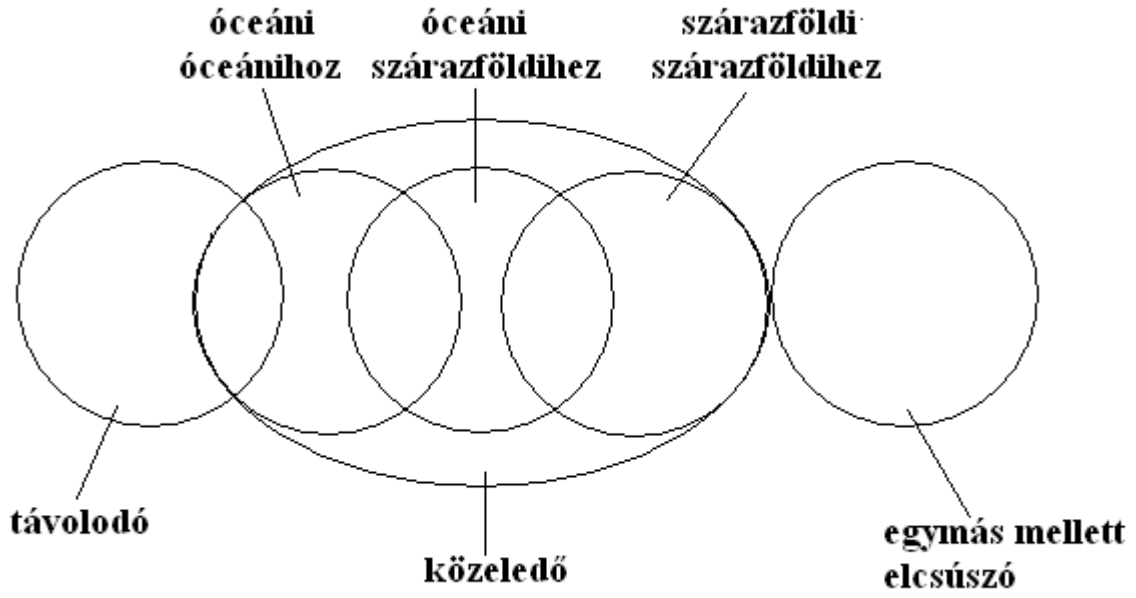
Összesen: 8 pont	

2. FELADAT

Írd be a halmazkarikákba a rájuk jellemző tulajdonságok számát!

1. A két kőzetlemez eltérő vastagságú és szerkezetű.
2. A Szent András törésvonal így alakult ki.
3. Így keletkezett Izland.
4. Hasadékvölgy (rift) vagy hátság alakul ki.
5. Az alábukási zónákban mélytengeri árkok keletkeznek.
6. A feláramló magma szétterül a felszínen.
7. Így keletkezett az Alpok.
8. Szigetívek keletkeznek.
9. Tenger alatti vulkánosság jellemzi.
10. A lemezek érintkezési vonalában hegyláncok gyűrődnek fel.
11. Így keletkezett az Andok-hegység.
12.

A kőzetlemezek mozgásfajtái

Összesen: 12 pont	

3. FELADAT

Old meg a felszíni vízfolyásokkal kapcsolatos feladatokat!

a) Tanulmányozd a fényképet, majd old meg a feladatokat!

1. Nevezd meg a képen látható természeti képződményt, amelynek alján egy folyó található! Ne a konkrét földrajzi helymegnevezést add meg, hanem a természeti képződmény nevét írd le!.....
2. Melyik külső erő játszotta a legfőbb szerepet a képződmény kialakulásában?
.....
3. Mivel magyarázod, hogy a folyót kísérő hegyoldal változó meredekségű lejtőszakaszokból épül fel?
.....
.....
4. Nevezd meg a képen látható folyó szakaszjellegét! .....

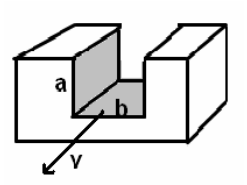
4 pont	

b) Húzd alá az alábbi fogalmak közül azt a hármat, amelyek alapvetően befolyásolják egy folyó munkavégző képességét!

vízgyűjtő terület nagysága,	*vízhozam,*	*meder esése,*
természetes növényzet,	*folyó sebessége,*	*felszín kőzetanyaga*

3 pont	

c) Az alábbi vázlatábrán a szürke terület egy mesterséges csatorna medrét ábrázolja. Írd fel az ábra betűinek felhasználásával azt a matematikai összefüggést, amely megadja a csatorna vízhozamát abban az esetben, ha a meder színültig van vízzel!

.....

1 pont	

d) Az alábbi két oszlopban folyók és városok szerepelnek. Keress folyó-város párokat az amerikai kontinens területéről! Írd az összeillő szám-betű párokat az oszlopok alá a pontozott vonalra! *Több, illetve más kontinensre vonatkozó pár beírása pontlevonással jár.*

1. Mekong	A) Buenos Aires	Írd ide a kiválasztott szám-betű párokat!
2. Amazonas	B) New Orleans	
3. Murray	C) Ottawa	a) .....
4. Ebro	D) Caracas	
5. Mississippi	E) Wellington	b) .....
6. Colorado	F) San Francisco	
7. Szent Lőrinc-folyó	G) Brazíliaváros	c) .....
8. Paraná	H) Montréal	

3 pont	

Összesen: 11 pont	

4. FELADAT

Az adatok tanulmányozása után old meg a feladatokat!

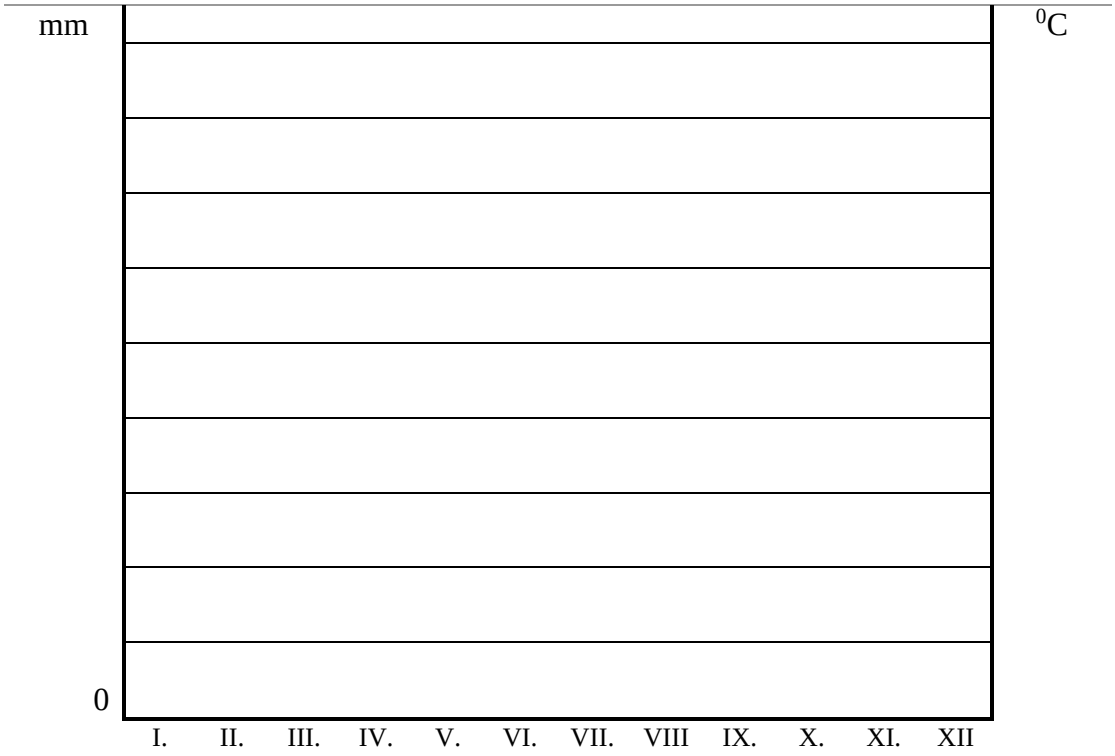
Középhőmérséklet (°C)

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
12,8	13,2	15,1	16,6	19,2	21,5	23,8	24,1	22,7	19,6	16,2	14,1

Csapadékmennyiség (mm)

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
154	101	119	62	27	5	1	3	10	64	144	125

a) Ábrázold az oszlopdiagramon a hőmérsékletet és a csapadék mennyiségét!

a) Diagram megrajzolása:

4 pont	

b) Számítsd ki a következő hőmérsékleti adatokat!

1. az évi középhőmérséklet: ……. °C,

1 pont	

2.az évi közepes hőingadozás:.……°C

1 pont	

c) Melyik éghajlatra jellemzőek az éghajlati adatok? .....

2 pont	

d) Melyik szélrendszer melyik évszakban érvényesül az ábrázolt helyen?

1.télen ….....

2.nyáron:….....

2 pont	

e) Milyen itt a folyók vízjárása? .....
.....

1 pont	

f) Karikázzd be azoknak a növényeknek/növénytársulásoknak a betűjelét, amelyek jellemzőek az ilyen éghajlatú területekre! *Megjegyzés: a lehetséges helyes válaszok számánál több betű bekarikázása pontlevonással jár.*

A) datolya, B) garriga, C) cédrus, D) bükk,
E) baobab, F) ében, G) maquis,

3 pont	

g) Húzd alá azoknak a tájaknak a nevét, amelyekre jellemző ez az éghajlat!
Megjegyzés: a lehetséges helyes válaszok számánál több név aláhúzása pontlevonással jár.

A) Szicília, B) Floridai-félsziget,
C) Kalifornia, D) Dél-Afrika déli része

3 pont	

Összesen: 17 pont	

5. FELADAT

Az alábbi táblázatban az állandó szélrendszerekre vonatkozó állításokat olvashatod. Döntsd el, hogy az adott állítás melyik szélrendszerre vagy -rendszerekre vonatkozik, majd tegyél X-et a megfelelő mezőbe! Egy sorban több X is szerepelhet, de hétnél több bejelölés pontlevonással jár!

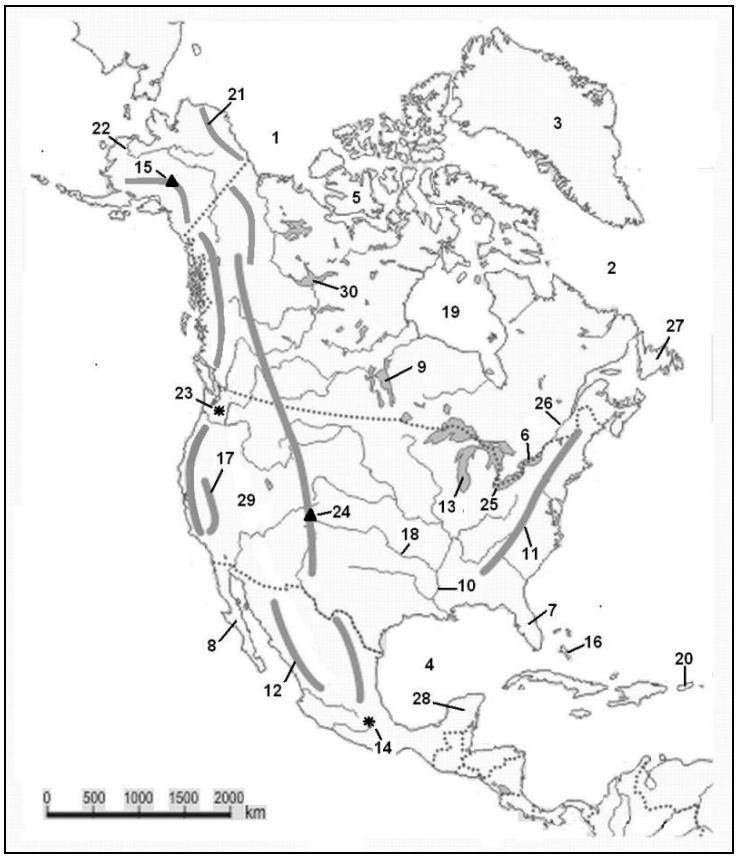
Állítások	**Sarki szelek**	**Nyugati szelek**	**Passzát szelek**	**Mindhárom**	**Egyik sem**
1. A déli félgömbön a 60. szélességi foktól délre uralkodnak.					
2. Az északi félgömbön általában északkeleti irányúak.					
3. A 30. szélességi kör tájékáról az Egyenlítő irányába fújó szelek					
4. Általában évszakonként ellentétes irányból fújó szelek.					
5. Fontos szerepük van a ciklonok és az anticiklonok szállításában.					
6. A magasabb légnyomású területek felől az alacsonyabb nyomású területek felé fújnak.					

Összesen: 7 pont	

6. FELADAT

Old meg a feladatokat a térképvázlat alapján!

a) Nevezd meg, hogy mely földrajzi helyeket jelölik a térképvázlatba írt számok!

1. ..... - tenger
2. .....- tenger
3. .....- sziget
4. .....- öböl
5. .....- sziget
6. . .....- tó
7. .....- félsziget
8. .....- félsziget
9. . .....- tó
10. ..... – folyó
11. ..... – hegység
12. ..... – hegység
13. .. ..- tó
14. .. ..- vulkán
15. .. ..- csúcs
16. .....- sziget
17. ..... – hegység
18. ..... – folyó
19. .....- öböl
20. .....- sziget
21. ..... – hegység
22. ..... – folyó
23. .. ..- vulkán
24. .. ..- csúcs
25. .. ..- tó
26. ..... – folyó
27. .....- sziget
28. .....- félsziget
29. ..... (domborzati egység)
30. .. ..- tó

15 pont	

b)

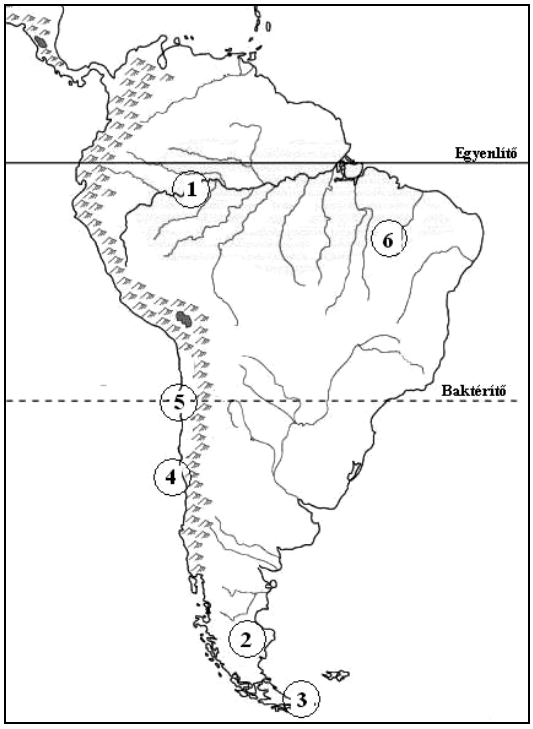
1. Nevezd meg a térképen **26-os** számmal jelölt folyó torkolattípusát! .....
2. Nevezd meg a térképen **10-es** számmal jelölt folyó torkolattípusát! .....
3. A **6-os** és a **25-ös** számmal jelölt tavak között kialakult vízesés neve .....
4. A **5-ös** számmal jelölt sziget éghajlata .....
5. A **30-as** számmal jelölt tó típusa keletkezése alapján .....

5 pont	

Összesen: 20 pont	

7. FELADAT

Old meg a feladatokat a térképvázlat alapján!

a. Nevezd meg a számokkal jelölt éghajlattípusokat!

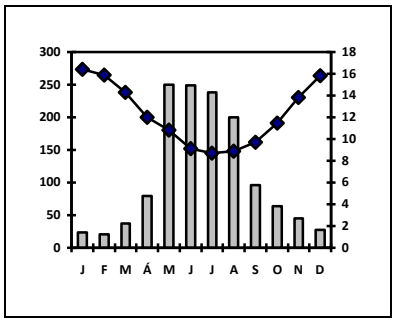
1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....

6 pont	

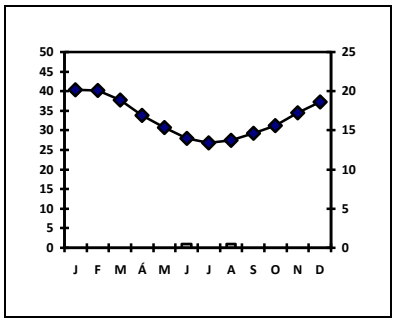
b. Társítsd a számokkal jelölt éghajlattípusokhoz a lennt látható klimadiagramok betűjelét!

1. .....
2. .....
3. .....
4. .....
5. .....
6. .....

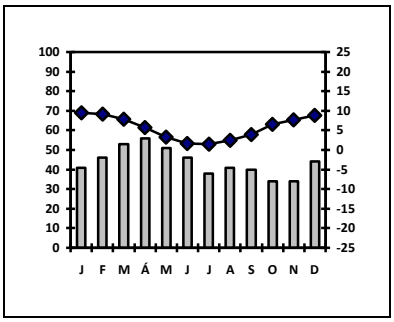
A

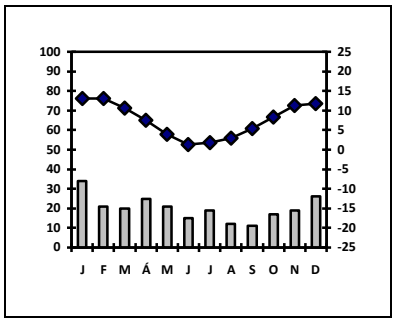
B

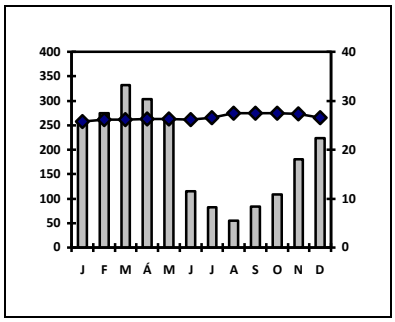
C

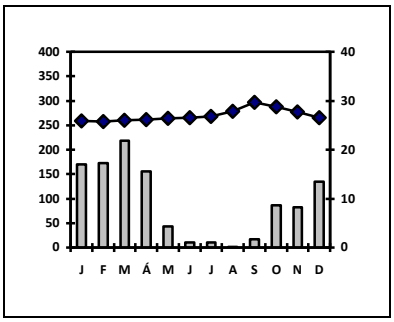
D

E

F

6 pont	

Összesen: 12 pont	